

KNNV-reis Ierland 2017

Cor Nonhof, redactie

KNNV

Postadres: Postbus 310, 3700 AH Zeist
Bezoekadres: Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Telefoon: +31 (0)30 231 47 97
E-mail: bureau@knnv.nl

Inhoud

Inleiding.....	4
12 juni; Gea Warringa.....	4
13 juni; Kees Langeveld	6
The Dubliners - Whiskey In The Jar.....	9
14 juni; Patricia Langeveld.....	10
Turf steken	12
15 juni; Jitske Wedman.....	15
16 juni; Ton Janssen	17
17 juni; Joke Jansen.....	20
18 juni.....	23
19 juni; Cor Nonhof.....	24
Connemara National Park.....	24
Killary Fjord.....	29
Uitzichtpunt	30
Invasieve exoten.....	31
20 juni; Ton Janssen	32
Cultureel erfgoed Aran Island	33
Currach.....	33
Constructies.....	35
21 juni; Hermien Okker.....	37
Bijlage foto's	40
Bijlage: Schelpenlijst.....	42
Bijlage: Insectenlijst	42
Bijlage: Vogellijst	42
Bijlage: Plantenlijst	44

Copyright: KNNV, 2017

Referentie: Cor Nonhof (red.), KNNV-reis Ierland 2017, KNNV, 2017

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

Foto voorkant: Ladies View bij Killarny; *foto Els Lohr*

Inleiding

Deze reis naar Ierland had als thema's cultuur en natuur.

12 juni; Gea Warringa

Op maandag 12 juni, vroeg in de morgen, verzamelen zich enkele reizigers op de luchthaven Schiphol in de vertrekhal 3 bij de balie van de Ierse luchtvaartmaatschappij Aer Lingus.

De groep is duidelijk te herkennen als KNNV-groep: de mensen hebben stevige wandelschoenen aan hun voeten, een rugtas over de schouders en een niet al te grote koffer of reistas.

Er volgt tussen de 15 reisgenoten een hartelijke begroeting, het zijn voor mij een aantal bekende gezichten, maar het is ook een kennismaking met een paar nieuwe deelnemers aan een KNNV-reis..

We vertrekken deze ochtend om 09.20 uur met een vliegtuig van Aer Lingus van Amsterdam naar Cork, in Zuidwest Ierland. Het groen-witte vliegtuig draagt op de achtersteven een logo van een jong klaverblad met drie blaadjes, dit is het nationale symbool van Ierland, de shamrock. We zullen deze afbeelding tijdens onze reis nog vaak zien.

Het inchecken gaat vlug, maar de gebruikelijke security controle van passagiers en handbagage gebeurt zeer grondig en vraagt veel tijd. Hierna verspreidt de groep zich over de luchthaven, om enige tijd later in de rij te gaan staan om het vliegtuig in te kunnen. Het is een korte vlucht en na zo'n 1½ uur vliegen landen we veilig op de luchthaven van Cork. Cork is de op één na grootste stad van de Republiek Ierland. In Ierland is het één uur vroeger dan in Nederland, dus daardoor én door het vroege vertrek hebben we na aankomst nog veel tijd te besteden

Onze busjes staan op het parkeerterrein al klaar en na veel passen en meten passen alle personen met hun bagage er in en gaan we op pad.

Keep left! Kleine bocht naar links, grote bocht naar rechts!

Onze beide chauffeurs Henk Dommerholt en Gerard Plat hebben er gelukkig geen problemen mee om links te moeten rijden, de passagiers echter soms wel, want iemand ziet vanaf een luxueuze plek in het midden van de achterbank de auto's soms recht op haar afkomen...

Rijdend over de N 22 maken we zo kennis met de mooie landschappen in dit Zuidwestelijke deel van Ierland. Het is zo'n 85 km. naar de plaats Killarney, waar wij in het guesthouse Woodlawnhouse allerhartelijks worden ontvangen.

Nadat we ons geïnstalleerd hebben, staat er al een activiteit op het programma: een excursie door de binnenstad van Killarney en een deel van het aangrenzende Nationale Park Killarney onder leiding van lokale gids Mary.

kaart: Gea Warringa

Als eerste bezoeken we de tuinen van het Killarney House, een rijk landgoed met een lange historie. Mary, de vriendelijke gids, is zeer geïnteresseerd in de geschiedenis van dit landhuis en probeert dit aan ons over te brengen. Veel jaartallen worden genoemd, wat is blijven hangen is dat het eerste huis hier in 1726 werd gebouwd, dat koningin Victoria er enige tijd gewoond heeft en dat het huidige landgoed gebouwd is in 1930 en lang in bezit is geweest van diverse families, maar nu is het eigendom van de stad zelf. De prachtige tuinen zijn dan ook voor het publiek toegankelijk.

Vervolgens leidt de gids ons met veel enthousiasme door het centrum van de stad Killarney en we krijgen een goede indruk van dit levendige stadje. De Mainstreet is gevuld met winkels die kleding, wollen sjaals en petten, toeristenwaren en boeken verkopen. Echt heel gezellig, kleurige geveltjes, Ierse muziek die klinkt uit de kroegjes en het nodigt uit om naar binnen te gaan. Ook de ijssalons zien er zeer aantrekkelijk uit.

Helaas moeten we doorlopen, want de geschiedenisles van Mary gaat verder. We komen langs de St Mary's Well, een klein, cirkelvormig gebouwtje, geplaatst boven een geneeskrachtige bron.

De prachtige St Mary's Cathedral wordt gefotografeerd, maar ook hier is er geen tijd om naar binnen te gaan, de rondwandeling gaat verder, langs een groot kloostercomplex, langs een interessant Railway station en nog veel meer.

Tenslotte komen we weer bij de prachtige Gardens van de stad, we genieten van de oude bomen en de helder groene tongvarens en op de oude muren groeien allerlei kleine soorten varentjes.

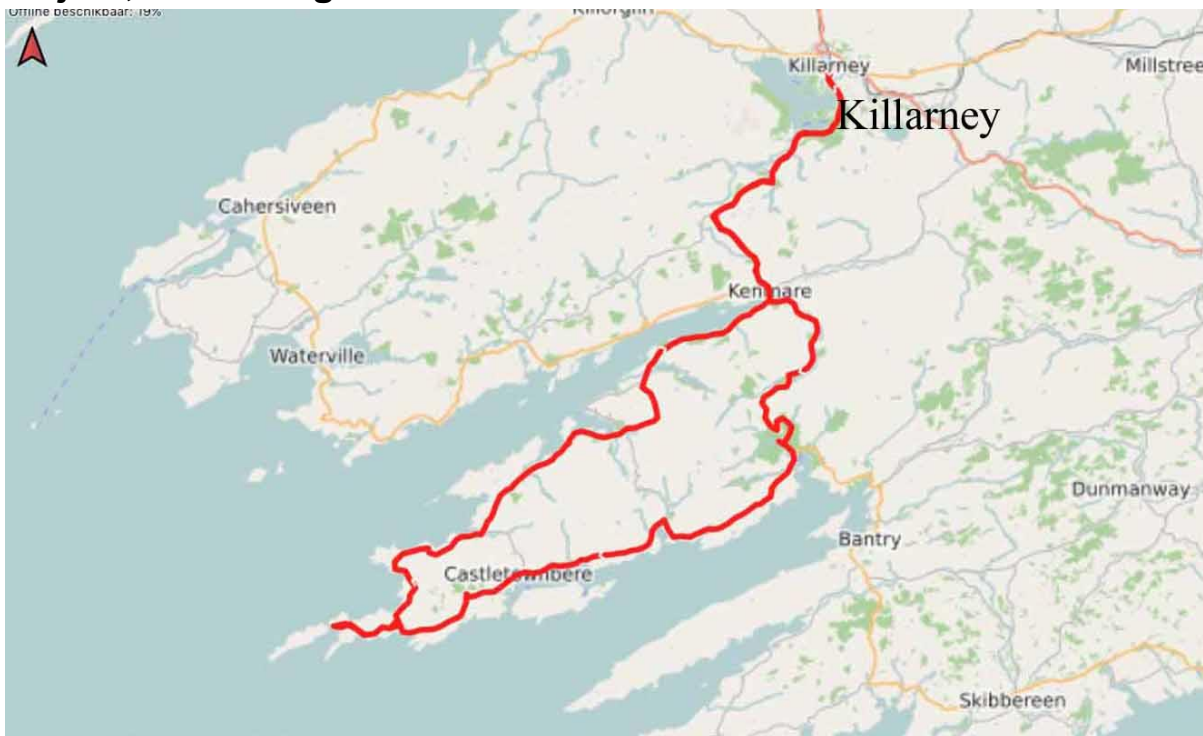

foto: Joke Jansen

De dapperen onder ons lopen nog met Mary mee omhoog om te genieten van het uitzicht naar het meer, het Muckross Lake, anderen zoeken een zitplaats bij het restaurantje, waar gelukkig ijsjes te koop zijn.

Aan het eind van de middag gaan we in het restaurant Goningen naar binnen om te eten. (Als geboren Groninger denk ik dat er een letter vergeten is...) Het blijkt een prima keus, want daar eet ik de meest smakelijke lamskoteletjes die ik ooit geproefd heb. Het is een mooie afsluiting van de eerste dag.

13 juni; Kees Langeveld

kaart: Gea Warringa

Woodlawn House, Killarney. Ons eerste ontbijt in Ierland begon stipt om 8 uur. Full Irish breakfast voor wie dat wilde, met eieren, spek, worstjes en 'black pudding' (bloedworst).

Even na 9 uur, toen de boodschappen voor de lunch waren gedaan, vertrokken we naar Glengarriff op het schiereiland Beara, onder een zwaar bewolde hemel. De eerste stop was bij Lady's View, met een schitterend uitzicht op het Upper Lake ten zuiden van Killarney. Op het muurtje bij het uitzichtpunt vonden we de Kruipe basterdwederik (*Epilobium komarovianum*), een exoot uit Nieuw-Zeeland. Verder maar weer, door een vallei met lage bosjes en veel varens langs de weg: Adelaarsvaren, Dubbelloof en soorten die vanuit de auto niet op naam te brengen waren. De uitzichten waren spectaculair, met bergtoppen in de wolken en rotsformaties van zandsteen omringd door natte veentjes.

Een paar kilometer vóór Glengarriff stopten we opnieuw voor een mooi uitzicht. Hier zagen we de plantjes die van nu af dagelijkse kost zouden worden: Tormentil, prachtig blauw bloeiende Gewone vleugeltjesbloem en Stijve ogenstroost, om er een paar te noemen. Corry vond tussen graspolletjes in een rotsspleet *Sisyrinchium angustifolium* ('bieslelie'), die blauwe bloemen heeft maar nu nog in knop stond.

Tegen half 12 bereikten we Glengarriff Woods Nature Reserve. Van dit gebied hield Ina een plantenlijst bij. We werden direct belaagd door talloze knutjes, een goede reden om in beweging te blijven. De rondwandeling bracht ons langs diverse bijzondere soorten, zoals Glanzend kruiskruid (*Senecio squalidis*) en 'Ierse wolfsmelk' (*Euphorbia hyberna*) in de bosrand en St Patrick's-cabbage (*Saxifraga spathularis*) op een muurtje langs de rivier. Ook stond Montbretia (tegenwoordig *Crocsmia* genoemd), een opdringerig knolgewas met zwaardvormige bladeren uit Zuid-Afrika. Niet alleen de kruidplanten waren mooi, er stonden ook indrukwekkend dikke Zomereiken, begroeid met Thujamos en op de onderste takken zelfs Eikvarens. Met mos begroeide rotsblokken stalen de show. Die vormden één grote uitstalling van bladmos en levermos, sommige grof gevorkt met sporenkapsels, andere fijn vertakt of rechtopstaand, kortom: de fotografen konden naar hartenlust hun gang gaan.

foto: Joke Jansen

De picknickplek lang bij een veentje met Struikheide, Dopheide, Veenpluis en Gagelstruwelen. In dit veentje stonden ook een paar exemplaren van de Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*), de eerste orchidee die we op deze reis zagen. Een schermbloemige die met Heukels' Flora niet snel op naam te brengen was, ging mee voor het avondprogramma. Verderop, aan de oever van het riviertje, vonden we een andere schermbloemige die deed denken aan Wilde peterselie. Ook die ging mee voor thuis.

Van Glengarriff was het een uur rijden naar het uiterste puntje van het schiereiland. Een haag van bloeiende rode fuchsia's langs de weg. Inmiddels was de zon doorgebroken. Theepauze in het havenstadje Castletownbere, waar een groot deel van de groep neerstrijkt bij Maccarthy's, Irish Pub of the Year 2016.

Henk had het niet makkelijk om de groep weer mee te krijgen, maar toen hij Jan van Genten in het vooruitzicht stelde kwamen ze wel.

Bij Pontoon Pier kregen we de kans om af te dalen naar zee. Het was laag water, en het water was kristalhelder. We raakten niet uitgekeken op dit openluchtaquarium: Suikerwier, Knotswier, een vertakte soort veterwier (*Chordaria flagelliformis*), Kleine zee-eik en diverse roodwieren, schaalhorens (*Patella* sp.), alikruiken (*Littorina* sp.), garnalen en de rode vorm van de Gewone zeeanemoon, ook wel Paardeanemoon genoemd.

foto: Els Lohr

Bij de kabelbaan over Dursey Sound, op het uiterste puntje van het schiereiland, kregen we de beloofde Jan van Genten te zien. Voor de vogelaars was het een mooi gezicht om te zien hoe de Jan van Genten zich in zee stortten. De floristen konden hun hart ophalen aan de kustplanten: Knopbies, Engels gras en Zeeweegbree. Gea vond iets hogerop nog Teer guichelheil.

foto: [website](#)

Op de terugweg dineerden we in Ardgroom. Els trakteerde ons op een drankje ter gelegenheid van haar verjaardag, waarop ze vrolijk werd toegezongen. In Kenmare stopten we voor koffie bij The Wander Inn, waar Mac & Mel Happy Birthday en The Wild Rover voor haar zongen.

foto: Joke Jansen

Terug in Woodlawn House bleef het nog lang gezellig met het determinatiewerk om de botanische lastpakken uit Glengarriff Woods Nature Reserve op naam te brengen: Franse aardkastanje (*Conopodium majus*) en Dodemansvingers (*Oenanthe crocata*), met dank aan de veldgids 'The wildflowers of Ireland'.

The Dubliners - Whiskey In The Jar

[Luister op Youtube](#)

As I was a goin' over the far famed Kerry mountains
I met with captain Farrell and his money he was counting
I first produced my pistol and I then produced my rapier
Saying "Stand and deliver" for he were a bold deceiver

Chorus:

Mush-a ring dum-a do dum-a da
Wack fall the daddy-o, wack fall the daddy-o
There's whiskey in the jar

I counted out his money and it made a pretty penny
I put it in me pocket and I took it home to Jenny
She sighed and she swore that she never would deceive me
But the devil take the women for they never can be easy

(Chorus)

I went up to my chamber, all for to take a slumber
I dreamt of gold and jewels and for sure 't was no wonder
But Jenny blew me charges and she filled them up with water
Then sent for captain Farrell to be ready for the slaughter

(Chorus)

And 't was early in the morning, just before I rose to travel
Up comes a band of footmen and likewise captain Farrell
I first produced me pistol for she stole away me rapier
I couldn't shoot the water, so a prisoner I was taken

(Chorus)

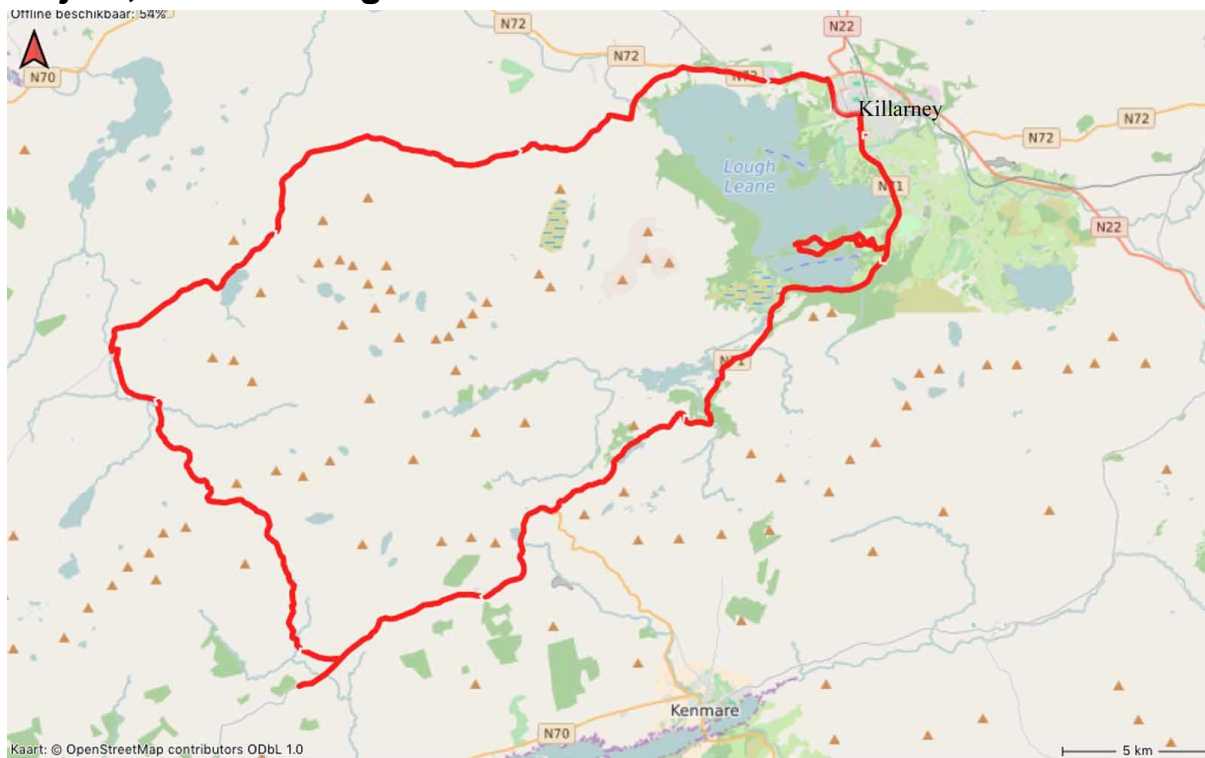
And if anyone can aid me 't is my brother in the army
If I can find his station in Cork or in Killarney
And if he'll go with me, we'll go rovin' through Killkenney
And I'm sure he'll treat me better than my own a-sporting Jenny

(Chorus)

There's some take delight in the carriages a rolling
and others take delight in the hurling and the bowling
but I take delight in the juice of the barley
and courting pretty fair maids in the morning bright and early

(Chorus)

14 juni; Patricia Langeveld

kaart: Gea Warringa

Om 9:00 uur vertrokken we naar Muckross House, een landhuis aan een meer met een uitgestrekt park. Vlak voor de ingang tot het park zagen we een kudde Edelherten in het weiland. Op de parkeerplaats bewonderden we de met korstmos begroeide bomen en het nest van een Winterkoning.

foto: Joke Jansen

We maakten een wandeling door Reenadinna Wood, een oorspronkelijk taxusbos op een kalksteenrug tussen Muckcross Lake en Lough Leane en onderdeel van Killarney National Park. De taxusbomen in dit bos zijn enorm hoog uitgegroeide bomen met armdikke wortels. Het leek wel een oerwoud, want op de grond drong weinig licht door. We vonden daar veel Tongvarens, Heelkruid en Vogelnestorchis. Verderop gingen we langs een veld bloeiende Gele lissen, waar een Roodborstje zong. Een modderig pad leidde door een berkenbosje langs een Grote keverorchis. Even later roken we de kruidige geuren van de Gagelvelden en zagen we in de berm veel orchideeën.

foto Els Lohr

Kees riep 'Gevlekte orchis', maar Els dacht aan Bosorchis. Nu wil Els het weten: welke van de twee is het? Met Heukels' Flora kwamen we uit op *Dactylorhiza maculata*, subsp. *fuchsii*, dus Bosorchis, omdat het middelste deel van de onderlip was uitgetrokken tot een lange punt.

Enkele meters verder stonden bremrapen in een Hazelaarbosje, maar welke? Het leek op Klimopbremraap, maar juist in dit bosje stond geen Klimop.

Bij een splitsing ging de groep uiteen om ofwel met een korte route naar het landhuis terug te keren, ofwel de lange route rond het meer te nemen. Langs de lange route zagen we gigantische Zeedennen, begroeid met Klimop. Tot onze stomme verbazing stond er ook Meekrap langs het pad, bijna in bloei. De wind stak op en er verschenen schuimkoppen op het water. Op de terugweg brak de zon door en even later gingen de jassen uit. We bekeken nog een plasje met bloeiende Klimopwaterranonkel, maar het laatste stuk zetten we de pas erin, op weg naar de koffie, taart en broodjes. We kregen nog even de tijd tot half 2 om rond te neuzen in de winkel en de tuinen bij Muckcross House.

's Middags maakten we een korte rondrit over het schiereiland Kerry. Bij Lady's View even gestopt, dit keer om een foto van het uitzicht met zon te maken. Hermien vond in de bijbehorende winkel 'The wildflowers of Ireland', dat z'n diensten al had bewezen. Alle exemplaren waren gelijk uitverkocht. De tocht voerde verder door het spreidveen, met links en rechts van de weg Veenpluis. Even te ver doorgereden, maar nog op tijd gekeerd om de weg naar de pas bij Ballaghbeama te kunnen nemen.

Even uitgestapt bij een wild stromend riviertje langs een weiland met Pitrus en met grote Koningsvarens in de greppels. Er was hier geen parkeerplaats, maar Henk vond het zo stil dat hij de bus wel op de weg durfde te laten staan. Tot de postbode kwam. Ze wees een goede plek in de wegberm aan: "It's pretty solid there". Goed om te weten, want voor je 't weet is je auto in het veen gezakt. Ondertussen was de groep uitgezwermd langs wegen en bermen.

Onderweg stopte Henk ook om Fuchia's te fotograferen. Wij dachten echter dat het om een dode vos ging, die bovenop een hulsthaag lag. Op die plek zagen we Moerasvergeet-mij-nietje en Moerashertshooi en natuurlijk die mooie donkerpaarsrode Vingerhoedskruiden.

Vlak voor de pas lag een mooi veentje. Daar vonden we Vetblad, Vleugeltjesbloem, Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata*), Ronde zonnedauw, Vlozegge en Blauwe zegge, om er een paar te noemen. Voorbij de bergpas lagen pasgestoken turfjes te drogen. Ook hier even gestopt voor een foto, maar niet uitgestapt. Het weer werd nu echt wisselvallig. Het ene moment leek het te gaan regenen en lagen de toppen van de bergen verborgen in de wolken, het volgende moment klaarde het weer op.

De rit terug naar Killarney was fraai, maar de wegen zijn smal en op een gegeven moment was het duwen en persen om het busje van Gerard langs een trekker met kuilvoer en maaimachine te krijgen. Hij kreeg welverdiend applaus toen dat zonder krassen was gelukt. Om half 6 waren we weer terug bij de B&B in Killarney.

Om 7 uur vertrokken we gewapend tegen de regen naar Cronin's voor het avondeten. Vandaag voor mij: Bulmers (cider), vooraf Seafood chowder, een stevige soep met veel vis, inktvis en schelpdieren, en als hoofdgerecht Shepard's pie. Aan het eind van de avond brachten we in de lounge van de B&B nog wat plantjes op naam, maar rond 11 uur was het welletjes. Het was een geslaagde dag, veel gezien. Morgen gaan we op weg naar de Burren....

Turf steken

Cor Nonhof

Het steken van turf is een nationaal cultureel erfgoed in Ierland. De Europese Unie wilde er in 2011 een eind aan maken, omdat venen in hoog tempo verdwijnen. Zo te zien hebben de Ieren met succes geprotesteerd, want turf steken is nog steeds overal te zien. Soms is er duidelijk met de spade gewerkt, maar volgens het eerste artikel gaat het ook machinaal: *Driving slowly away on its caterpillar tracks, the hopper pooped out 30m-long strings of perfectly parallel sods for drying*. In delen van Ierland gaat het nog op industriële schaal.

[Turf-cutters battle over Irish peat bog ban](#)

[Bord na Móna signals end of peat harvesting by 2030](#)

Met de hand gestoken.

Foto: Joke Jansen

Driving slowly away on its caterpillar tracks, the hopper pooped out 30m-long strings of perfectly parallel sods for drying.

Het is een zeer bewerkelijke manier van brandstof verzamelen. Als de leren rijker worden, stopt dit vanzelf.

De kwaliteit van het veen is af te lezen aan de herkenbaarheid van plantenresten. Dit is heel slechte turf.

Bij het graven komt er soms nog een stuk van het oorspronkelijke bos boven: het kienhout.

15 juni; Jitske Wedman

Offline beschikbaar: 16%

Kaart: © OpenStreetMap contributors ODbL 1.0
kaart: Gea Warringa

Donderdag 15 juni, een reisdag met leuke tussenstops

Om 9 uur waren de busjes vol tassen en mensen, alleen nog even tanken en dan adieu Killarney. Langs heel veel B en B's naar het noorden gereden door een nog immer glooiend Ierland, maar met langzamerhand minder bos.

Bij Tarbert lag de pont over de Shannon klaar alsof hij op ons gewacht had. Nadat Henk betaald had konden we uitstappen en in de stevige wind om ons heen kijken. Doorgereden naar Kilkee voor koffie en een kort wandelingetje over een zandstrand. Gevonden: ei van een rog. Daarna door naar Quilty.

Daar weer het strand op en weer uitwaaien en ijverig tussen en op de stenen zoeken naar allerlei moois. Oogst minstens 12 wiersoorten en 3 verschillende soorten patella.

foto: Joke Jansen

foto: Els Lohr

Verder langs de kust en bij de Cliffs of Mohair even een clandestiene stop gemaakt om de indrukwekkende golven op de foto te zetten.

Volgende stop Kilfenora met bezoekerscentrum, waar we een Nederlandstalige videopresentatie zagen en daarna nog naar de kerk met oude Ierse highcrosses.

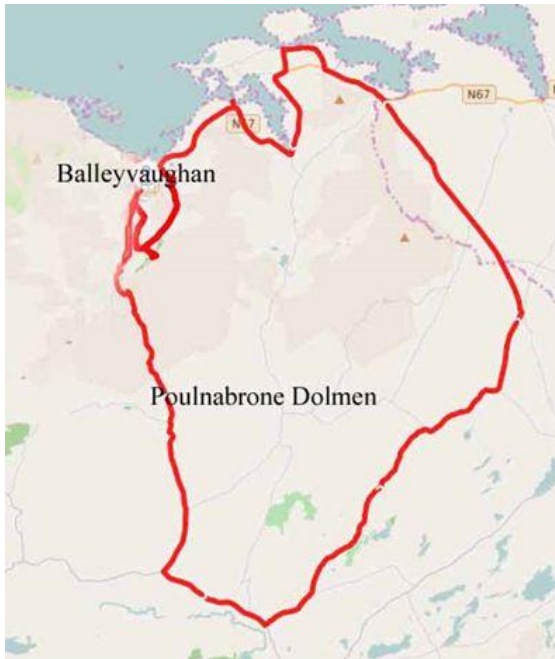
Weer in de busjes en nog een laatste stop langs de kust, maar deze keer landinwaarts, voor een eerste echte kennismaking met de Burren.

Tegen 5 uur in Ballyvaughan in het hotel onze kamers opgezocht en uiteindelijk door naar de Italiaan voor een lekkere warme hap.

's Avonds nog een wandelingetje naar de zee. Verste punt was een prachtige particuliere wei met een bonte verzameling bloemen. Op de terugweg zagen we nog een paar goudvinken, waarvan het jong zich verstopte in een plantenbak met violen.

Als laatste een afzakkertje in de lounge en daarna slapen.

16 juni; Ton Janssen

kaart: Gea Warringa

Deze dag begon met een grauwe grijze lucht en het miezerde licht. De regenkleding hoefde echter niet aan. Met het middaguur klaarde het weer al weer op.

Om kwart over negen vertrokken we van Ballyvaughan naar het bezoekerscentrum van het Nationale Park De Burren waar we koffie dronken en enkelen van ons wat kleding kochten dat aantrekkelijk lag uitgestald...

foto: Joke Jansen

Naast het bezoekerscentrum lag een oud stenen ringfort uit ongeveer het jaar 800, Cathair Chonaill.

Daarna bezochten we daar vlakbij de Poulnabrone Dolmen, een tafeltombe van circa 5800 jaar terug. Daarin zijn gedurende zes eeuwen doden bijgezet. Bij de parkeerplaats speelde een fluitspeler Ierse

muziek. Zijn Border Colly paste op de hoed met geld en als hij je niet vertrouwde dan gromde hij naar je. Dat overkwam Henk.

Er werd weer door iedereen rondgestruind voor leuke planten o.a schubvaren en scheefkelk werden bewonderd. Jitske vond er een poeltje met daarin kamsalamanders en op het oppervlak schrijvertjes. Ook hoorden we hier de veldleeuwerik zingen. Zo had ieder wat wils. Hierna gingen we de oranje route wandelen in het Nationaal Park De Burren.

Onderweg naar het punt waar de rondwandeling begon kwamen we langs een vervallen oud kasteel, Ceamanach. Op de derde verdieping hingen de toiletten aan de buitenzijde. Je zult maar hoognodig moeten. Verder zagen we in dit dunbevolkte gebied verschillende oude vervallen kerken zonder dak.

foto: Joke Jansen

Bij het punt van de wandelroute aangekomen zat een licht gekleurde aanhankelijke hond ons op te wachten. Hij at graag een stukje mee van onze lunch die we daar gebruikten. Hij liep de route niet met ons mee. Hij wist heel goed dat er op de parkeerplek wat te halen viel.

Iedereen was enthousiast bij het vinden van een mooie witte O'Kelly's orchis. Daar werden veel foto's van gemaakt en ook van andere planten die we tegen kwamen.

foto Gea Warringa

Bij de rondwandeling vonden we de plant dodemansvinger die in een bult mos groeide en zagen we bruine kikkers van verschillende grootte rondspringen. Om drie uur waren we terug bij de busjes en trokken we weer verder. Een tractor met een brede klepelmaaier dreigde ons de weg te versperren maar met enig gemanoeuvreren lukte het elkaar te passeren. Uiteraard werden hiervan ook weer de nodige foto's geschoten.

Een mooie plek met veel spoorbloemen op de kale kalksteen was ook de moeite waard om te stoppen en foto's te schieten. Gerard wees ons op de fossielen die er te vinden waren. De Burren zijn 340 miljoen jaar geleden in een warme zee gevormd en het kalkgesteente is gevormd door de resten van mariene organismen.

Onderweg naar het hotel stopten we verder nog even om naar een vervallen kasteel aan de oever van de baai te kijken. Er lag een klein stukje kwelder met obione en lamsoor en in de berm van het weggetje groeide zeebiet.

foto: Joke Jansen

In Linnane dat iets verder lag, vonden we onderweg naar het hotel, nog een barretje dat ons wel wat leek om te gaan eten en zo werd ook gezamenlijk besloten. Op een korte pier lagen nieuwe kleurige vangkooien voor kreeften altijd leuk voor een kleurig plaatje. Twee mannen stonden er met de hengel te vissen. We dachten dat een van de vissers een flinke vis aan de haak had geslagen want de hengel boog vervaarlijk door. Dus werd er vol verwachting naar gekeken, maar toen de vangst boven kwam bleek het een flinke lap wier te zijn.

Terug in het hotel ging een deel van de groep nog wat drinken op het terras op de hoek en anderen gingen voldaan over deze dag naar bed.

17 juni; Joke Jansen

Foto's: Joke Jansen tenzij anders vermeld

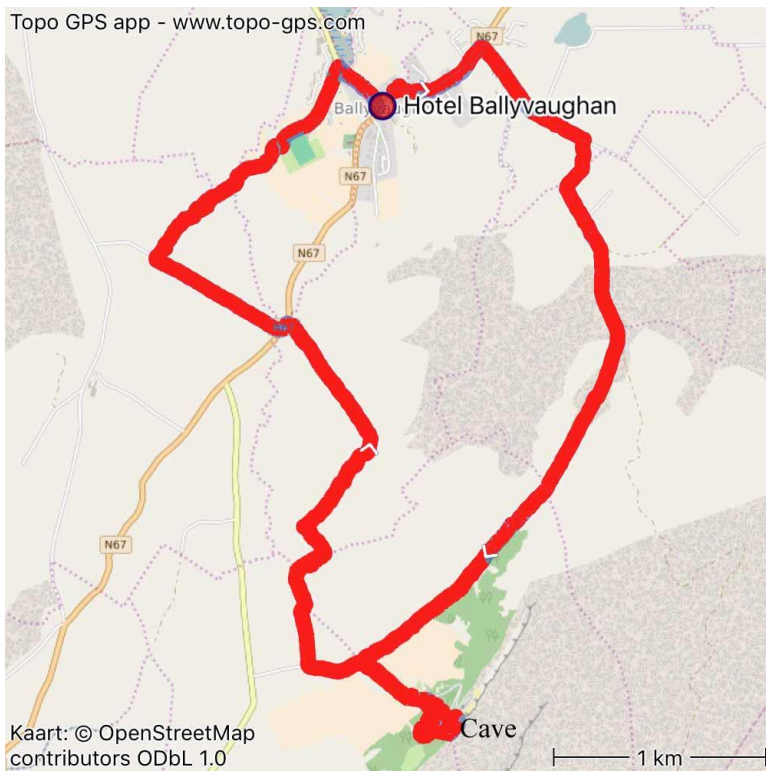
Het is droog!

De opgelopen knuttenbeten jeuken als een gek. Op rug, borst, hoofdhuid en achter de oren hebben ze mij te pakken gehad.

Vandaag start vlakbij ons hotel de Tour de Burren. Overal rijden fietsers of zitten fietsers te ontbijten met koffie bij de Spar. Het is een mooie dag, dus alle leren gaan fietsen, zo lijkt het tenminste.

[Link](#); *The 12th year of the Burren Cycling Club's Tour de Burren as a sportif. In 2014 23,000 Cycling Ireland Members voted this event as the best leisure cycling event in Ireland!*

kaart: Gea Warringa

Ochtendwandeling

Na ons bezoek aan de Spar gaan we een lekkere wandeling maken. We lopen door een zacht glooiend landschap, omzoomd door 2 rijen stenen muurtjes. Grasland wordt afgewisseld door kalklandschap. We zien 2 goudvinken in het zonlicht wegvliegen en boven ons jubelen de veldleeuweriken.

We stoppen bij Aillwee cave, waar we koffie drinken en een aantal van ons bezoekt de grot. Nog voor 12.00 uur beginnen we terug te lopen door afwisselend weide en bosjes via een public footpath. We zien de breedbladige wespenorchis, nog niet in bloei helaas.

We lunchen op een hooilandje.

Eenmaal weer terug op honk constateren we dat het weer wat rustiger in het dorpje Ballyvaughan is geworden.

Met de auto naar de Cliffs of Moher via schitterende landweggetjes. Alleen verdwijnt de zon helaas in de wolken en zien we de kliffen opdoemen in de zeemist. Eigenlijk een beetje teleurstellend, maar het heeft ook wel iets mysterieus. Ik loop een stuk naar boven. Het is erg druk en ik heb bijna geen vogels gezien.

We rijden terug voor het avondeten naar de Roadside Tavern met live music. De hele pub zit vol en we zijn genoodzaakt uit te wijken naar een industrieel pand dat er naast ligt. Het eten is prima, maar we missen de muziek.

Als toetje rijden we naar de Burren om daar met avondlicht nog even te genieten. Ieder doet dat natuurlijk op zijn eigen manier. De avondzon brengt de prachtige kalkstructuren tot leven, de zee ruist en de bloemen steken hun hoofdjes boven de kalkspleten uit. Er is zoveel te zien en te genieten.

Het is een mooie dag geweest. 's Ochtend even half bewolkt, daarna veel zon en zelfs warm. Dan aan de kust mistig en fris en 's avonds weer rustig zomerweer met zon.

18 juni

kaart: Gea Warringa

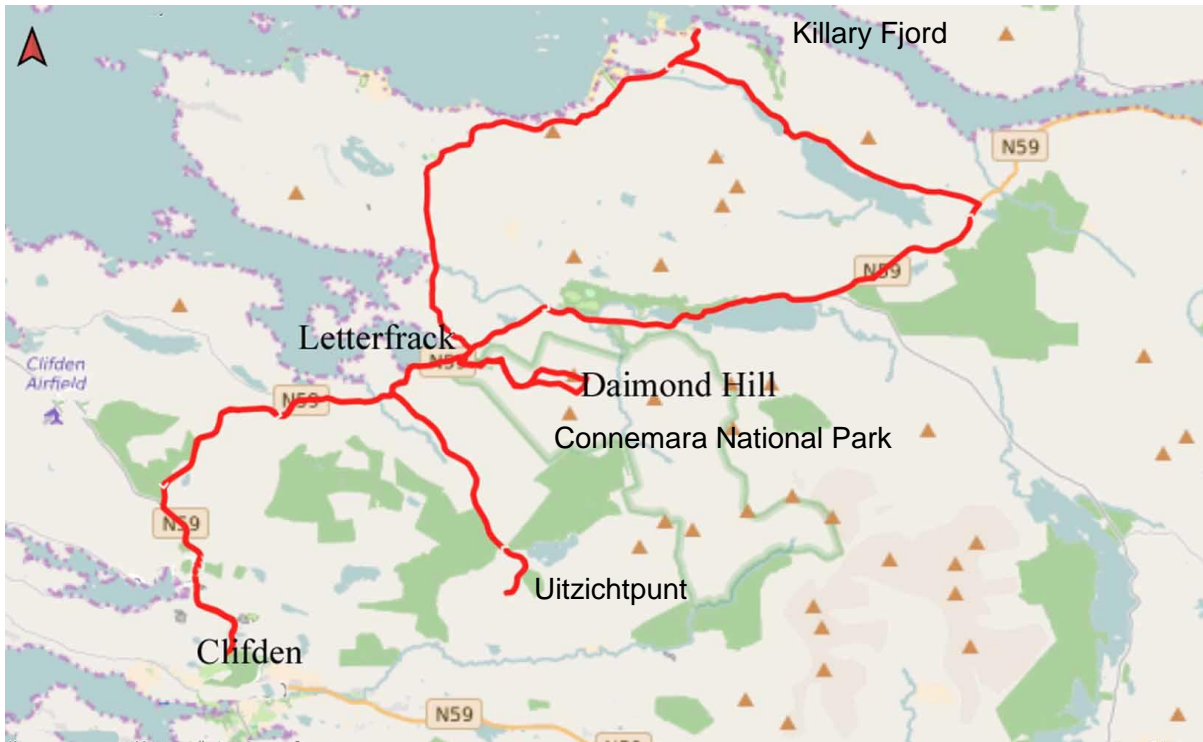

Veenriviertje met gele plomp, waterdrieblad en egelboterbloem

foto: Cor Nonhof

19 juni; Cor Nonhof

Foto's: Cor Nonhof tenzij anders vermeld

kaart: Gea Warringa

Connemara National Park

Moerassen en venen komen in soorten en maten. Het verschil zit hem in de voedselrijkdom van de bewortelde bodem en de zuurgraad. Op minerale niet zure bodem van zand of klei komen onder natte omstandigheden broekbossen of rietmoerassen voor. Op dunne veenbodems, waar de wortels nog contact houden met de minerale ondergrond, komen spreidvenen (blanket bogs) voor met vegetaties uit de Klasse van de kleine zeggen. Als alle contact met de ondergrond is verdwenen en alleen regenwater het veen nog voedt is er het voedselarme en zure koepelveen (raised bog) met veenmos. In het Connemara National Park hebben we spreidvenen bekeken, maar er zijn in Ierland ook koepelvenen, zie de website van de Irish Peatland Conservation Council: www.ipcc.ie met name onder [A to Z Peatlands](#).

Ierland is niet altijd een boomloos veenland geweest. In de talloze meren zie je eilandjes met de oorspronkelijke begroeiing met bomen en struiken. Veen in Ierland is iets van mensen: houtkap, landbouw en beweiden. Het kienhout dat in het veen te vinden is vertelt het verhaal van voor de menselijke bewoning. 2500 jaar geleden waren er wel mensen, maar hun invloed was nog beperkt. Daarna nam de bevolking toe en daarmee de druk op het land. Een belangrijke methode om te boeren was het land af te branden om de mineralen weer vrij te krijgen en resten van bomen en struiken te verwijderen. Het bos kreeg geen kans om terug te groeien en een grote hoeveelheid houtskool spoelde uit naar de ondergrond waar het zorgde voor een ondoordringbare laag. De grond raakte verzadigd met water en samen met de grote hoeveelheid neerslag kwam humus- en veenvorming op gang. *(Naar de tentoonstelling in het bezoekerscentrum.)*

Het veen in het park is matig voedselrijk en matig zuur met begroeiingen uit de Klasse van de kleine zeggen. De klasse is te herkennen aan de lage begroeiing met grassen en cypergrassen. Het terrein oogt vlak, maar het microreliëf is belangrijk:

- Bulten: heide, gras, zonnedauw, zegge
- Slenken: slijmerige lagen microscopische algen
- Horst: Veenpluis, Knopbies en Veenbies
- Veld: Witte snavelbies of Veenpluis

- Ven: Sphagnum oftewel veenmos
(Naar de tentoonstelling in het bezoekerscentrum.)

Knopbies is een belangrijke humus- en veenvormer en zijn levenswijze is in de Nederlandse duinen goed bestudeerd. Hij kiemt in minerale natte grond en leeft daarna zeker 30 jaar en waarschijnlijk veel langer. Zijn wortels brengen kalk en mineralen uit de ondergrond in de bladeren die na afsterven dat weer vrijgeven aan de bovengrond. Haar wortels laten veel zuurstof ontsnappen en doorluchten daarmee de bodem, zodat geen giftige stoffen zoals waterstofsulfide ontstaan. De horsten vormen een microreliëf waar andere planten van profiteren. (Naar *Weeda in de Nederlandse Oecologische Flora.*)

De dikte van de veenlaag is beperkt en deze ligt op een landschap uit de ijstijd. Het veenlandschap blijft in stand door begrazing door hazen, schapen en wilde geiten. Keutels van een marter en Vos geven aan dat deze jagers ook aanwezig zijn in het gebied.

De veenlaag ligt op een ondergrond uit de ijstijd met zwerfsteentjes. De ondoordringbare grenslaag is goed te zien.

De aanwezigheid van de oude bossen is nog te herkennen aan hun ondergroei die zich in het veen nog steeds handhaaft. Hier Dubbelloof, een bosplant.

Bult: heide, bishopsmuts,
Tormentil;

Horst: Knopbies

Veld: Veenpluis

Veenpluis, Veenbies, Knopbies

Sterzegge, Waterbies,
Vlozegge, Reukgras, Rood
zwenkgras

Dwergzegge

Veenmosbult in het veenpluis; begin van een koepelveen van 6 km doorsnede en 5 m hoog

Marter

Vos

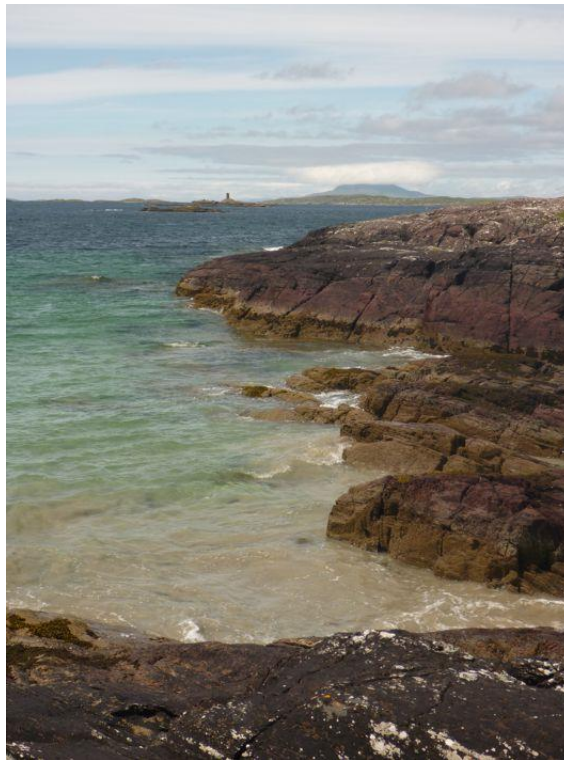
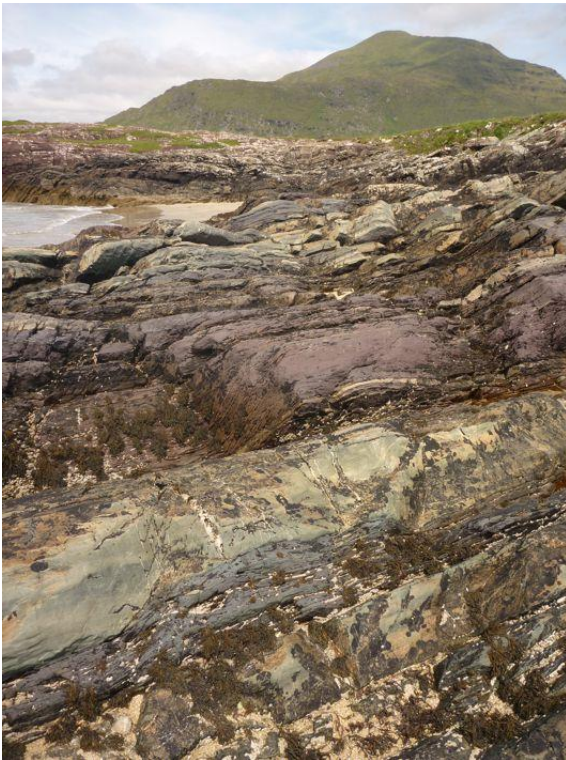

Loopkever

Killary Fjord

In de ijstijd hebben gletsjers diepe dalen uitgesleten in het gesteente. Als de zee deze dalen inloopt spreken we van een fjord. Meestal ligt aan de monding van de fjord nog een eindmorene als een drempel in het water. In zijn algemeenheid kent Ierland langs de kustlijn meer een scherenkust met ondergelopen laag gebergte. Veel van de topjes steken als eiland boven water uit; dit zijn de scheren. Hier lijkt toch een gletsjer in het spel te zijn geweest.

Tijd om getijdepoeltjes te bekijken en te controleren of mijn camera nog waterdicht is.

Zuurstofproductie door wier

Vis!

Uitzichtpunt

Heen en weer gereden naar het uitzichtpunt. Halverwege gestopt bij een veld waar turf lag te drogen.

foto: Joke Jansen

Invasieve exoten

Cor Nonhof; foto's Cor Nonhof tenzij anders vermeld

De Ierse venen worden bedreigd door een aantal invasieve exoten. De Rododendron is daarvan de meest voorkomende. Verder rukken de Gunnera en Mombretia (Crocosmia) op. Japanse duizendknoop is wel gezien, maar lijkt nog niet zo'n probleem.

De enige mooie rododendron is een dooie rododendron. We hebben hem verwijderd van een lunchplek.

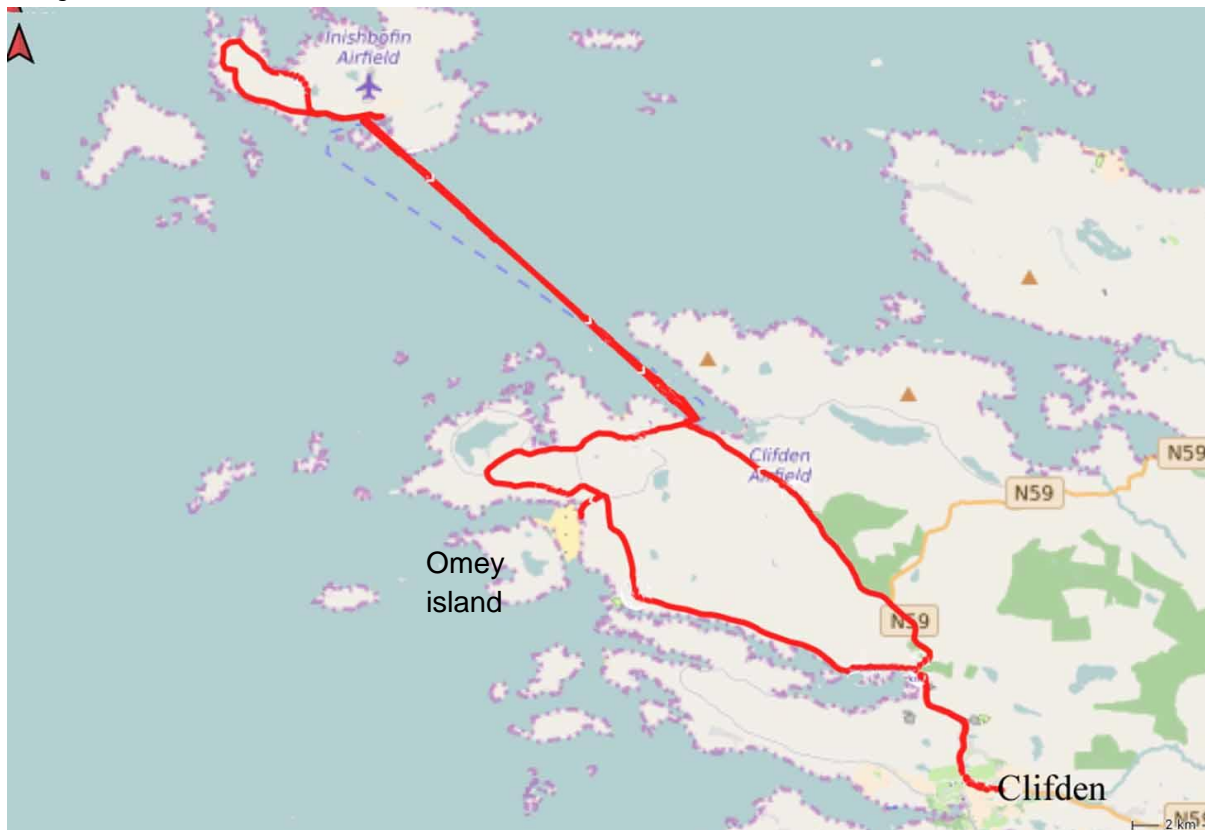

Gunnera

Mombretia (Crocosmia); foto van internet

20 juni; Ton Janssen

kaart: Gea Warringa

Het was een zomerse dag, volop zon en nauwelijks wind. Een dag om je in te smeren om niet te verbranden.

Na de inkopen voor de lunch bij de Lidl reden we naar Cleggan waar de veerboot naar Inishbofin om half elf vertrok. Onderweg zagen we een mink razendsnel de weg oversteken.

Omdat we ruim een half uur voor vertrek al aankwamen hadden we ruimschoots de tijd om in Olivers bar koffie te drinken. Binnen hingen leuke foto's uit vroeger tijd. O.a. een van een hele grote tonijn van wel vier meter lang. Je kon daar heerlijk op het terras zitten met uitzicht op de kade waar we vertrokken.

De veerboot was maar klein en alleen voor passagiers. Door het mooie weer was de boot helemaal vol. Op de tocht over zee zagen we meerdere zeekoeten op het water.

Het dorp op het eiland stelde niet veel voor, wat los verspreide huizen.

Op het eiland kon ieder zijn eigen weg zoeken, maar we moesten wel op tijd voor de laatste boot van vijf uur terug zijn. Kwam je te laat dan kwam je in de problemen want de volgende morgen vertrokken we vroeg vanuit Clifden naar het vliegveld om naar huis te gaan. Henk deelde kaartjes uit opdat we niet zouden verdwalen.

Jitske en Ton wandelden naar Cloonamore, de oostkant van het eiland, waar de kaart twee stranden aangaf. Bij het kerkhof stonden enkele mooie Keltische grafkruisen. Het was een vrij breed mooi strand met een band van aangespoelde schelpen. Er lagen veel tolhorens en ook meerdere kaurischelpjes. Boven de duintjes zong een veldleeuwerik. Wij zijn nog naar het noordelijker strand gelopen dat vrij smal was en minder aantrekkelijk om schelpen te zoeken. Via een andere weg liepen we terug richting de haven.

Bij de oude pier dronken we koffie samen met Dick, Hermien, Cor, Kees en Patricia. De anderen van de groep liepen om de west over het eiland. Het pad liep daar langs een mooie muur. Ze vonden daar velden met teer guichelheil en zagen daar veel tapuiten, noorse sterns, scholeksters en ook een zeehond. Kees had nog een gele wasplaat gevonden. De groep die om de west was gegaan zat vlak bij de veerboot op een terrasje en genoot daar van de koffie.

Terug naar het hotel reden we langs de kust en maakten we een stop bij Omey Island. Dat is slechts bij laag water over het strand te bereiken. De route wordt met blauwe borden met witte pijl aangegeven. Er lagen daar nogal wat pierenhoopjes en er lagen alleen maar kokkels.

foto: Cor Nonhof

foto: Cor Nonhof

Er zit een donker gekleurde laag slib onder het oppervlak.

Om kwart voor zeven waren we weer terug in Clifden waar we in E.J King met z'n allen aten. Een deel van de groep ging daarna naar huis en de overigen dronken nog wat na.

Cultureel erfgoed Aran Island

Cor Nonhof; *foto's Cor Nonhof tenzij anders vermeld*

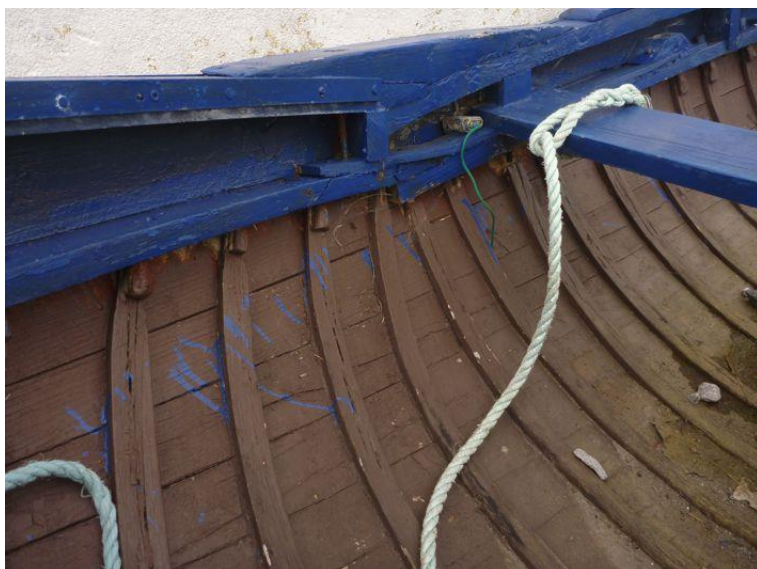
Currach

De oorspronkelijke currach was een schip gevlochten uit wilgentenen en waterdicht gemaakt met huiden. Inmiddels is het schip zelf gemaakt van houten planken, maar met herinneringen aan de oude manier van

bouwen. In plaats van stevige spanten aan de binnenkant zijn er een groot aantal dunne U-vormige houten veren om de vorm van het schip te bewaren. De werkvolgorde is: eerst de romp in los verband; dan het canvas en dan de houten veren precies pas maken om het canvas zeil op spanning te brengen. Merk op hoe de spanten op het dolboord afsteunen. Dit is een flexibele constructie die het schip laat meebewegen met de golven. Daardoor is het niet goed mogelijk om de naden tussen de planken te breeuwen, omdat deze ten opzichte van elkaar schuiven. Het schip wordt waterdicht gemaakt met het canvas zeil dat dik in de teer wordt gezet. Aan restanten van oude currachs is dat goed te zien. Zie ook de [link](#).

Let op de hoge steven om de golven te nemen. De vorm van de currach verschilt van streek tot streek.

De houten spanten/ veren die de boot in vorm moeten houden.

De canvas bekleding is geteerd.

Constructies

Aran is opgebouwd uit een gesteente met veel ijzer; de Engelse term daarvoor is ironstone. Grondwater dat door deze steen is gesijpeld is bruin van kleur en er groeien ijzerbacteriën in.

IJzerhoudend bruin kwelwater en een filmpje van ijzerbacteriën.

De stenen met bruine tint worden overal gebruikt in de bouw en voor wegen.

Een oude weg.

Een los gestapeld muurtje om een weiland.

Een representatiever los gestapeld muurtje om een huis.

Huizen werden er ook mee gebouwd, maar deze is verlaten voor iets comfortabelers.

21 juni; Hermien Okker

Na een wat vroeger ontbijt, gaat iedereen nog even naar zijn/haar kamer en is de ontbijtzaal leeg op een jong stel Fransen na. Mary is al ongerust omdat iedereen verdwenen is en ze graag nog voor ons wil optreden. Iedereen komt terug en Henk, Ton en Mary zingen samen, met veel overtuiging, "The fields of Athenry", heel mooi. Mary speelt ook nog viool. Een heel bijzonder ontbijt!

Foto: Hermien Okker

Op deze laatste dag moet nog een groepsfoto worden gemaakt. De Fransen worden ingeschakeld om deze foto nog even te maken voor het huis met Mary bij de groep en zo kunnen we om 9 uur vertrekken.

*Agaath, Kees, Corrie, Gerard, Jitske, Cor, Ina, Ton, Henk, Dik, kok (B&B)
Mary (B&B), Gea, Joke, Patricia, Hermien, Els
Foto: NN*

Het is leuk om nog eenmaal allerlei typen landschap te zien: mooie, glooiende heuvels met veel muurtjes van gestapelde stenen als afzetting, langs water van inhammen van de oceaan en eilandjes. In Limerick proberen we parkeerplaatsen te vinden voor de busjes, maar dat blijkt heel moeilijk te zijn. We rijden dus door. Alhoewel we dus niet in Limerick zijn uitgestapt, vermeld ik graag de limericks die Kees de vorige avond uit zijn mouw schudde toen hij hoorde dat ik een verslag van de terugreis zou maken.

Er ging een KNNV-reis naar Ierland
Dat was een gezellige reis, want
ze keken naar planten
in bermen en kanten
en hadden van bier veel verstand.

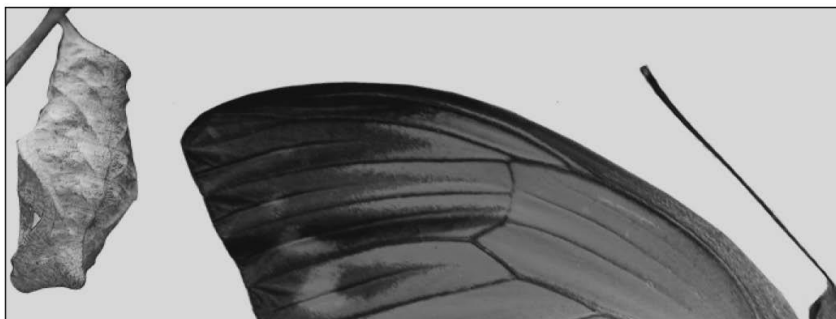
Mary had aan de groep een goede klant
Bijna was Henk in haar keuken beland
Helaas vloog de tijd
en echt tot hun spijt
moesten zij weer terug naar Nederland.

In Charleville kunnen we in een zijstraat parkeren vlak voor de deur van een pub en de bediening is bovendien snel. We zijn nu zuidelijker en het landschap is veranderd in weilanden en graanvelden met struiken en bomen i.p.v. muurtjes. Er is hier ook duidelijk meer verkeer en verkeerslichten, waardoor we pas na 3 uur bij het vliegveld in Cork aankomen. We vinden de plaats waar we de busjes moeten inleveren na enige verwarring en dan is er ook nog een probleem over één van de busjes waar een deukje of schram in gemaakt zou zijn. We zijn een aantal keren in moeilijke situaties geweest op smalle weggetjes met tractoren, maar er is door knappe stuurkunst nooit iets met de busjes gebeurd!

We checken pas laat in, zodat we allemaal verspreid over het vliegtuig een plaats krijgen. Na een goede vlucht komen we iets na 20 uur op Schiphol aan. Dan volgt het wachten op de koffers, een snel afscheid en voor sommigen nog een lange reis naar huis.

Het was een prachtige reis!

Bij ons kun je je ontpoppen.

Tot iemand die van de natuur geniet. Of haar bestudeert en beschermt. De KNNV maakt je wegwijs in de natuur.

www.knnv.nl

Bijlage foto's

Doorschijnende Sint-Jansvlinder; *Cor Nonhof*

Tor met mijten; *Cor Nonhof*

Spaanse Ruiter; *Cor Nonhof*

Beenbreek; *Cor Nonhof*

Kelp; foto: *Els Lohr*

Kelp; voet; foto: *Els Lohr*

Black face mountain sheep; *Els Lohr*

Bijlage: Schelpenlijst

Ton Janssen

Gewone schaalhoren	Mossel
Ruwe schaalhoren	Paardenmossel
Gewone schotelhoren	Wijde mantel
Asgrauwe tolhoren	Bonte mantel
Geknobbelde tolhoren	'Humpback scallop' (geen Nederlandse naam)
Genavelde tolhoren	Noordse cirkelschelp
Gezwellen tolhoren	Holteschelp
Priktohoren	Kokkel
Gewone alikruik	Noorse hartschelp
Stompe alikruik	Stevige strandschelp
Ruwe alikruik	Tere platschelp
Penhoren	Zaagje
Ongevekt koffieboontje	Wrattige venusschelp
Gevlekt koffieboontje	Venusschelp
Purperslak	Tapijtschelp
Gevlochten fuikhoren	Geruite tapijtschelp
Fijngestreept speldhorentje	Papierschelp
Gestreept priemhorentje	

Bijlage: Insectenlijst

Jitske Wedman

Vlinders

groot koolwitje
klein koolwitje
boswitje
bont zandoogje
bruin zandoogje
icarusblauwtje
hooibeestje
oranjetipje
kleine vos
atalanta

Libellen

lantaarntje
vuurjuffer
watersnuffel

Bijlage: Vogellijst

Corrie Kroon

Raaf	Corvus corax
Bonte kraai	Corvus cornix
Roek	Corvus frugilegus
Zwarte kraai	Corvus corone

Kauw	Corvus monedula
Spreeuw	Sturnus vulgaris
Huismus	Passer domesticus
Ekster	Pica pica
Vink	Fringilla coelebs
Goudvink	Pyrrhula pyrrhula
Veldleeuwerik	Arlauda arvensis
Stadsduif	Columba livia forma domestica
Houtduif	Columba palumbus
Turkse tortel	Streptopelia decaocto
Merel	Turdus merula
Gierzwaluw	Apus apus
Boerenzwaluw	Hirundo rustica
Huiszwaluw	Delichon urbicum
Grote lijster	Turdus viscivorus
Zang lijster	Turdus philomelos
Roodborst	Erithacus rubecula
Tjiftjaf	Phylloscopus collybita
Fitis	Phylloscopus trochilus
Rouwkwikstaart	Motacillii
Tapuit	Oenanthe oenanthe
Roodborsttapuit	Saxicola rubicola
Heggenmus	Prunella modularis
Kneu	Cardueliscannabina
Putter	Carduelis carduelis
Graspieper	Anthus pratensis
Winterkoning	Troglodytes troglodytes
Gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus
Pimpelmees	Cyanistes caeruleus
Blauwe reiger	Ardea cinerea
Oeverloper	Actitis hypoleucos
Steenloper	Arenaria interpres
Scholekster	Haematopus ostralegus
Knobbelzwaan	Cygnus olor
Wilde eend	Anas platyrhynchos
Fazant	Phasianus colchicus
Aalscholver	Phalacrocorax carbo
Grote mantelmeeuw	Larus marinus
Kleine mantelmeeuw	Larus fuscus
Kokmeeuw	Chroicocephalus ridybundus
Zilvermeeuw	Larus argentatus
Drieteenmeeuw	Rissa tridactyla
Jan-van-gent	Morus bassanus
Zeekoet	Uria aalge
Alk	Alca torda
Noordse stern	Sterna paradisaea
Noordse pijlstormvogel	Puffinus puffinus
Stormvogeltje	Hydrobates pelagicus

Bijlage: Plantenlijst

Ina van de Ree

Impressie van de wilde planten van de diverse natuurgebieden.

GNR = Glengarriff Nature Reserve 13 -6-2017

NPK = National Park Killarney 14-6-2017

NPB = National Park Burren 16-6-2017

NPC = National Park Connemara

INIS = Island Inishbofin

RoK = Ring of Kerry

LUS = Lusitanian flora, soorten kenmerkend voor ZW-Ierland

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Anacamptis pyramidalis	Hondskruid			x				
Anagallis arvensis	Rood guigelheil					x		
Anagallis tenella	Teer guigelheil					x		
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn		x					
Anemone nemorosa	Bosanemoon			x				
Ajuga reptans	Kruipend zenegroen	x	x	x				
Antennaria dioica	Rozenkransje			x				
Anthyllis vulneraria	Wondklaver			x		x		
Apium nodiflorum	Groot moerasscherm					x		
Arabis hirsuta subs. hirsuta	Ruige scheefkelk			x				
Arctium lappa	Grote klit					x		
Arrhenatherum elatius	Glanshaver			x				
Armeria maritima	Engels gras					x		
Arum maculatum	Gevlekte aronskelk		x					

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Arum italicum	Italiaanse aronskelk			x				
Asplenium ceterach	Schubvaren			x				
Asplenium ruta-muraria	Muurvaren			x				
Asplenium trichomanes	Steenbreekvaren			x				
Asplenium scolopendrium	Tongvaren		x	x	x			
Athyrium filix-femina	Wijfjesvaren	x						
Bellis perennis	Madeliefje	x	x	x	x	x		
Blackstonia perfoliata	Zomerbitterling			x				
Blechnum spicant	Dubbelloof	x	x		x			
Briza media	Bevertjes		x	x				
Cardamina pratensis	Pinksterbloem		x					
Carex echinata	Sterzegge				x		x	
Carex nigra	Zwarte zegge		x		x	x		
Carex oederi subs. oederi	Dwergzegge					x		
Carex panicea	Blauwe zegge			x	x		x	
Carex pulicaris	Vlozegge						x	
Carex remota	Ijle zegge	x	x					
Carex sylvatica	Boszegge	x	x					
Carlina vulgaris	Driedistel			x				
Centaurea scabiosa	Grote centaurie			x				
Cerastium vulgare	Gewone hoornbloem			x		x		
Cirsium palustre	Kale jonker		x		x			
Cirsium dissectum	Spaanse ruiter				x			
Chenopodium album	Melganzenvoet					x		
Cirsium vulgare	Speerdistel					x		
Coronopus didymus	Kleine varkenskers					x		

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Conopodium majus	Franse aardkastanje	x						
Corylus avellana	Hazelaar	x	x					
Crataegus laevigata	Tweestijlige meidoorn	x						
Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	x	x	x				
Cynosurus cristatus	Kamgras		x		x			
Daboecia cantabrica	St. Dabeoc's Heath, Ierse heide	x			x			X
Dactylis glomerata	Kropaar	x	x	x	x	x		
Dactylorhiza incarnata	Vleeskleurige orchis					x		
Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii	Bosorchis		x	x				
Dactylorhiza maculata subs. Maculata	Gevlekte orchis	x	x	x	x		x	
Daucus carota	Wilde peen					x		
Digitalis purpurea	Vingerhoedskruid	x	x	x	x			
Drosera rotundifolia	Ronde zonnedauw				x		x	
Drosera anglica	Lange zonnedauw				x			
Dryas octopetala	Mountain avens, Zilverkruid			x				
Dryopteris filix-mas	Mannetjesvaren	x	x		x			
Eleocharis quinqueflora	Armbloemige waterbies				x		x	
Eleocharis palustris	Gewone waterbies					x		
Epipactus helleborine	Brede wespenorchis			x				
Erica tetralix	Gewone dophei				x	x	x	
Erica cinerea	Rode dophei				x	x	x	
Calluna vulgaris	Struikhei				x	x		
Erodium cicutarium	Reigersbek		x					
Eriophorum angustifolium	Veenpluis	x	x		x	x	x	
Eriophorum vaginatum	Eenarig wollegras	x	x					x
Equisetum fluviatile	Holpijp		x					

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid		x					
Euphrasia stricta	Stijve ogentroost	x	x	x	x	x		
Euphrasia salisburgensis	Irish Eyebright, Ierse ogentroost			x				x
Filipendula ulmaria	Moerasspirea		x	x	x	x		
Fragaria vesca	Bosaardbei		x	x				
Fraxinus exelsior	Es	x	x		x			
Galega officinalis	Gagel	x						
Galium aparine	Kleefkruid					x		
Galium uliginosum	Ruw walstro		x					
Galium verum	Geel walstro			x		x		
Galium mollugo	Glad walstro			x	x	x		
Galium pumilum	Kalkwalstro			x				
Geranium lucidum	Glanzige ooievaarsbek			x				
Geranium robertianum	Robertskruid	x	x	x	x			
Geranium sanguineum	Bloedooievaarsbek			x				
Gymnadenia conopsea	Grote muggenorchis			x				
Geum urbanum	Geel nagelkruid	x	x	x				
Hedera helix	Klimop	x			x			
Heracleum sphondylium	Gewone berenklauw			x				
Helianthemum nummularium	Geel zonneroosje			x				
Hottonia palustris	Waterviolier			x				
Hyacinthoides x massartiana	Boshyacint		x					
Hieracium pilosella	Muizenoor			x				
Hypochaeris radiata	Gewoon Biggenkruid			x	x	x		
Ilex aquifolium	Hulst	x	x	x	x			
Iris pseudocarpus	Gele lis	x	x			x		

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Jasione montana	Zandblauwtje					x		
Juncus effusus	Pitrus				x	x	x	
Juncus tenuis	Tengere rus		x					
Juncus conglomeratus	Biezenknoppen		x			x		
Leucanthemum vulgare	Gewone margriet			x				
Linum catharticum	Geelhartje			x				
Lotus corniculatus	Gewone rolklaver		x	x	x	x		
Luzula multiflora	Veelbloemige veldbies	x						
Luzula sylvatica	Grote veldbies	x						
Lysimachia nemorum	Boswederik	x	x					
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart					x		
Medicago lupulina	Hopklaver			x				
Melampyrum pratense	Hengel	x						
Mentha aquatica	Watermunt					x		
Molinia caerulea	Pijpenstrootje	x	x					
Narthecium ossifragum	Beenbreek				x		x	
Nasturtium officinale	Witte waterkers					x		
Neottia nidus-avis	Vogelnestje		x					
Neottia ovata	Grote keverorchis		x	x				
Ophrys insectifera	Bijenorchis			x				
Oenanthe crocata	Dodemansvingers	x						
Origanum vulgare	Wilde marjolein			x				
Orobanche spec.	Bremraap		x					
Osmunda regalis	Koningsvaren	x	x		x			
Oxalis acetosella	Witte klaverzuring	x	x					
Pedicularis sylvatica	Heidekartelblad				x		x	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Pedicularis palustris	Moeraskartelblad				x			
Petasites japonicus	Japans hoefblad		x					
Picea abies	Fijnspar		x					
Platanthera bifolia	Welriekende nachtorchis			x				
Pinguicula vulgaris	Vetblad						x	
Plantago lanceolata	Smalle weegbree		x	x	x	x		
Plantago maritima	Zeeweegbree			x		x		
Plantago major	Grote weegbree		x					
Plantago coronopus	Hertshoornweegbree					x		
Polygala vulgaris	Gewone vleugeltjesbloem		x	x	x		x	
Polystichum setiferum	Zachte naaldvaren			x				
Potentilla anserina	Zilverschoon		x	x	x	x		
Potentilla erecta	Tormentil	x	x	x	x	x	x	
Prunella vulgaris	Brunel	x		x				
Prunus spinosa	Sleedoorn		x					
Pteridium aquilinum	Adelaarsvaren	x	x	x	x			
Quercus petraea	Wintereik	x	x					
Quercus robur	Zomereik	x		x	x	x	x	
Ranunculus hederaceus	Klimopwaterranonkel		x					
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	x		x	x	x		
Ranunculus flammula	Egelboterbloem				x	x		
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem					x		
Rhinanthus minor	Kleine ratelaar			x				
Rosa canina	Hondsroos		x	x		x		
Rubia tinctorum	Meekrap		x					
Rubus sp.	Braam	x		x	x	x		

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Rubus saxatilis	Steenbraam			x				
Rumex acetosa	Veldzuring		x		x	x		
Rumex crispus	Krulzuring				x	x		
Rumex acetosella	Schapezuring					x		
Sanicula europaea	Heelkruid		x	x				
Saxifraga spathularis	St. Patricks Cabbage	x						X
Sedum album	Wit vetkruid					x		
Schoenus nigricans	Knobies				x	x		
Schoenoplectus lacustris	Mattenbies		x					
Scrophularia umbrosa	Gevleugeld helmkruid	x						
Senecio squalidus	Glanzend kruiskruid	x						
Silene flos-cuculi	Echte koekoeksbloem		x		x			
Silene vulgaris	Blaassilene			x				
Sium latifolium	Grote watereppe					x		
Sorbus aucuparia	Lijsterbes	x			x			
Stellaria graminea	Grasmuur		x					
Stachys sylvatica	Bosandoorn	x	x					
Stachys palustris	Moerasandoorn					x		
Taxus baccata	Taxus		x					
Teucrium scorodonia	Valse salie		x	x				
Thymus pulegioides	Grote tijm			x		x		
Trifolium repens	Witte klaver			x	x			
Trifolium pratense	Rode klaver			x	x	x		
Trifolium dubium	Kleine klaver				x			
Ulex europaeus	Gaspeldoorn	x	x		x			
Umbilicus rupestris	Navelkruid	x						

Wetenschappelijke naam	Nederlandse - Engelse naam	GNR	NPK	NPB	NPC	INIS	RoK	LUS
Urtica officinalis	Grote brandnetel				x			
Vaccinium myrtillus	Blauwe bosbes		x					
Valeriana officinalis	Echte valeriaan	x	x					
Valerianella locusta	Veldsla					x		
Veronica chamaedrys	Gewone ereprijs				x			
Veronica officinalis	Mannetjesereprijs		x	x				
Veronica serpyllifolia	Tijmeprijs	x						
Vicia sepium	Heggenwikke		x					
Viola riviniana	Bleeksporig bosviooltje	x		x	x			